

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Славік Роман Володимирович

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КУРСУ**

«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

*для студентів напрямку підготовки:
6.080101 - Геодезія, картографія та землеустрій*

Ужгород – 2015

Робоча навчальна програма та методичні рекомендації до курсу «фінансово-економічна діяльність» / для студентів напряму підготовки 6.080101 - Геодезія, картографія та землеустрій /, - Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015 – 32 с.

Укладач: Славік Роман Володимирович
доцент кафедри фізичної географії
та раціонального природокористування,
кандидат економічних наук

*Рецензенти: **Назаркевич Ігор Богданович** - доцент кафедри економіки України
Львівського національного університету імені Івана Франка,
кандидат економічних наук*

***Кривень Олександра Василівна** - доцент кафедри економіки України
Львівського національного університету імені Івана Франка,
кандидат економічних наук*

Ухвалено методичною комісією географічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(Протокол № 2 від 24 вересня 2015 р.)

© Славік Р.В., 2015

ЗМІСТ

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ТА МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ.....	4
Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
Структура навчальної дисципліни.....	6
Теми практичних занять.....	7
Самостійна робота студента.....	8
Методи навчання.....	9
Методи контролю.....	9
Розподіл балів, які отримують студенти.....	10
Методичне забезпечення.....	10
ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС.....	11
Змістовний модуль № 1.....	11
Змістовний модуль № 2.....	12
ПРАКТИЧНИЙ КУРС.....	15
Практична робота № 1.....	15
Практична робота № 2.....	15
Практична робота № 3.....	16
Практична робота № 4.....	17
Практична робота № 5.....	18
Практична робота № 6.....	19
Практична робота № 7.....	22
Практична робота № 8.....	24
Практична робота № 9.....	25
Приклади тест-завдань до тем курсу.....	29
Перелік теоретичних питань на іспит.....	30
Список рекомендованої літератури.....	31

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ТА МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		Нормативна	
Модулів – 2	Напрямок: підготовки 6.080101 «Геодезія, картографія та землеустрій»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: –		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 Самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		48 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: –	
		Вид контролю:	
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Трансформаційні перетворення економіки України у напрямку побудови соціально-орієнтованої ринкової економіки безпосередньо впливають і на фінансово-кредитну систему суспільства. З метою постійного відслідковування змін, що відбуваються у даній сфері, підприємства повинні ґрунтовно й послідовно будувати напрями своєї фінансово-економічної діяльності.

Ці вказівки призначені для студентів напряму підготовки 6.080101-«Геодезія, картографія і землевпорядкування», які вивчають курс «Фінансово-економічна діяльність». Метою вивчення курсу є засвоєння порядку здійснення, нормативного регулювання і особливостей виконання фінансово-економічної діяльності підприємствами України в сучасних умовах трансформаційних перетворень, а також вивчення засад проведення діяльності з оцінки земельних ділянок України.

Завдання вивчення курсу полягає у формуванні в студентів знань, вмінь та навичок аналізу основних напрямів фінансово-економічної діяльності підприємств України.

Мета методичних вказівок – підвищити якість засвоєння студентами теоретичного матеріалу курсу, допомогти у вирішенні практичних завдань з курсу, виробити навички вирішення практичних ситуацій у рамках аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства.

Вказівки містять завдання з основних тем курсу, у них передбачена варіантність виконання. Кожне завдання має базовий варіант, що є основою для визначення розміру вихідних даних по інших варіантах. При виконанні завдань треба переписати умову задачі, навести розрахункові формули, дати пояснення використуваним умовним позначенням і символам, виконати розрахунки, проставити одиниці виміру в отриманих відповідях, дати стислий аналіз результатів рішення.

При укладанні даного методичного посібника було частково використано дані методичних вказівок для самостійного вивчення курсу «Фінансово-економічна діяльність підприємств» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.080101 «Геодезія, картографія та землевпорядкування», який викладається у Харківській національній академії міського господарства (укладач: В.Ю. Світлична).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності підприємств України												
Тема 1. Порядок і нормативне регулювання фінансово-економічної діяльності підприємств України	11	3	2	-	-	6	12	1	1	-	-	10
Тема 2. Вплив факторів макро-, мезо- і мікрооточення на фінансово-економічну діяльність підприємств	11	3	2	-	-	6	10		-	-	-	10
Тема 3. Засоби державного регулювання розвитку суб'єктів господарювання	11	3	2	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Ресурси підприємства, що використовуються у фінансово-економічній діяльності підприємств	12	3	3	-	-	6	12	1	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	45	12	9	-	-	24	45	3	2	-	-	40
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Результати та ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства. Земля як об'єкт нерухомості та засіб виробництва												
Тема 5. Організація обліку й внутрігосподарського контролю діяльності підприємства	8	2	1	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 6. Методичні засади складання і ведення фінансової звітності	7	2	1	-	-	4	6		-	-	-	6
Тема 7. Перелік і сутність показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства.	11	2	1	-	-	4	9	1	1	-	-	7
Тема 8. Грошові безготівкові і готівкові розрахунки	9	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 9. Оцінка земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України	5	2	2	-	-	4	8		1	-	-	7
Тема 10. Методи грошової оцінки земель	5	2	2	-	-	4	7		-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	45	12	9	-	-	24	45	4	2	-	-	40
Усього годин	90	24	18	-	-	48	90	8	4	-	-	80

4. Теми практичних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Тема 1. Обґрунтування змісту фінансово-економічної діяльності. Визначення ролі підприємства як суб'єкту фінансово-економічної діяльності	2	-
2.	Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	2	-
3.	Тема 3. Оцінка характеру й ступеня впливу факторів макрооточення, мезосередовища і внутрішніх факторів на фінансово-економічну діяльність підприємств	2	-
4.	Тема 4. Оцінка напрямів впливу держави на фінансово-економічну діяльність підприємств в Україні	2	-
5.	Тема 5. Аналіз ресурсів (факторів виробництва), які підприємство використовує у фінансово-економічній діяльності. Оцінка особливостей формування основних видів ресурсів у сучасних умовах	2	-
6.	Тема 6. Основні фонди підприємства – як матеріальний ресурс фінансово-економічної діяльності підприємства	2	1
7.	Тема 7. Оцінка значення обігових активів у фінансово-економічній діяльності. Вивчення особливостей фінансових і трудових ресурсів підприємства	2	-
8.	Тема 8. Визначення сутності й важливості показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства	2	-
9.	Тема 9. Земля як об'єкт нерухомості й засіб виробництва	2	1
	Разом	18	2

5. Самостійна робота

	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Особливості фінансової діяльності господарських товариств.	4	6
2.	Особливості фінансової діяльності ПФГ венчурних і ріелтерських підприємств.	4	6
3.	Особливості фінансової діяльності державних підприємств.	4	6
4.	Фінансові нормативи діяльності кооперативів і кредитних спілок та їх об'єднань.	4	6
5.	Фінансова діяльність суб'єктів малого бізнесу в Україні та країнах ЄС.	4	6
6.	Поясніть роль і важливість інформації і фінансово-економічній діяльності підприємств, як фактору виробництва	3	6
7.	Організація роботи підприємств із безготівковими розрахунками	3	6
8.	Платежі з прибутку підприємства до державного бюджету.	3	6
9.	Використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.	3	6
10.	Контроль фінансової служби підприємства за прибутковістю і рентабельністю.	3	6
11.	Підприємство і державна податкова служба.	3	6
12.	Суть і функції податку на додану вартість	4	6
13.	Суть і функції акцизного збору	4	8
	Разом	46	80

6. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.

На практичних заняттях:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання;
- розв'язання задач та кейсів, ситуаційних завдань.

7. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі оцінювання усних відповідей, виконаних практичних завдань і самостійних робіт.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом усного опитування та виступів на семінарських заняттях;

- з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8. Розподіл балів, які отримують студенти. Денна форма навчання

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
15	10	10	15	10	5	5	10	10	10	

T1, T2... T10 – теми змістових модулів.

Заочна форма навчання

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2						75	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
2	2	2	4	3	3	3	2	2	2		

T1, T2... T10 – теми змістових модулів.

Перелік форм контролю за навчальною діяльністю студентів:

Поточний контроль: усне опитування на практичних заняттях та розв’язування задач.

Модульний контроль: у формі контрольної роботи за темами змістовних модулів.

Підсумковий контроль: залік у формі усної перевірки знань – відповідей на питання, що додаються, а також розв’язування задач.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійного вивчення курсу «Фінансово-економічна діяльність підприємств» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 0709 «Геодезія, картографія та землепорядкування» (6.080101 – «Геодезія, картографія та землеустрій»)) / Харк. нац. акад. міськ. госп.-ва; уклад.: Світлична В.Ю. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 27 с.

2. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації до курсу «Фінансово-економічна діяльність» / для студентів напряму підготовки 6.080101 - Геодезія, картографія та землеустрій /, - Ужгород: ДВНЗ “УжНУ”, 2015 – 32 с.

3. Опорний конспект лекцій на електронному носії.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Тема 1. Порядок і нормативне регулювання фінансово-економічної діяльності підприємств України

Сутність, необхідність і особливості здійснення фінансово-економічної діяльності. Підприємство у сфері фінансово-правових відносин. Види, сутність і механізми функціонування підприємства. Особливості фінансової діяльності господарських товариств. Особливості фінансової діяльності ПФГ венчурних і ріелтерських підприємств. Особливості фінансової діяльності державних підприємств. Фінансові нормативи діяльності кооперативів і кредитних спілок та їх об'єднань. Фінансова діяльність суб'єктів малого бізнесу в Україні та країнах ЄС. Фінансова діяльність фізичних осіб. Сутність та види господарських товариств. Критерії та чинники вибору форми організації бізнесу. Об'єкти цивільно-правових та фінансово-правових відносин у сфері фінансової діяльності. Нормативно-правове регулювання фінансово-економічної діяльності в Україні.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися з особливостями фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.

Література [5; 6; 13].

Тема 2. Вплив факторів макро-, мезо- і мікрооточення на фінансово-економічну діяльність підприємств

Фактори макрооточення, що супроводжують діяльність підприємств: економічні; соціальні фактори; екологічні фактори; технологічні фактори; міжнародне середовище. Фактори внутрішнього середовища підприємств: досвід функціонування підприємства на ринку; маркетингову, інноваційну, фінансову та енергоресурсозберігаючу політику підприємства; стан та якість активів підприємства; рівень оплати праці; кваліфікаційний рівень персоналу. Фактори *безпосереднього*, прямого впливу зовнішнього середовища (мезосередовища), які опосередковано впливають на створення загальних умов фінансово-економічної діяльності підприємства: ринок робочої сили; постачальники; конкуренти; посередники; споживачі; контактні аудиторії.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися з особливостями впливу факторів макро-, мезо- і мікрооточення на фінансово-економічну діяльність підприємств.

Література [14; 21; 25].

Тема 3. Засоби державного регулювання розвитку суб'єктів господарювання

Зміст регуляторної політики та її вплив на фінансово-економічну діяльність підприємств. Регуляторний акт. Регуляторний орган. Регуляторна діяльність. Основні напрями регуляторної політики держави: державне замовлення, ліцензування, патентування, сертифікація, стандартизація, регулювання цін та

тарифів, надання інвестиційних, податкових пільг, дотацій, компенсацій, та субсидій.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися з особливостями впливу факторів макро-, мезо- і мікрооточення на фінансово-економічну діяльність підприємств.

Література [1; 14].

Тема 4. Ресурси підприємства, що використовуються у фінансово-економічній діяльності підприємств

Поняття ресурсів, факторів виробництва, які використовують підприємства: земля, труд (праця), підприємництво, капітал, інформація. Роль і необхідність землі як фактору виробництва. Земля як операційний базис виробництва, сховище природних ресурсів та природна основа сільськогосподарського виробництва. Основні фонди, сутність та вплив на результати діяльності. Середньорічна вартість основних фондів. Амортизація основних засобів. Методи нарахування амортизації. Обігові активи сутність та вплив на результати діяльності. Коефіцієнт обіговості. Фінансові і трудові ресурси.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися з особливостями впливу факторів макро-, мезо- і мікрооточення на фінансово-економічну діяльність підприємств.

Література [13; 14].

ТИПОВЕ ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1

1. Підприємство у сфері фінансово-правових відносин. Принципи функціонування і обов'язки.
2. Фінансова діяльність фізичних осіб.
3. Нормативно-правове регулювання фінансово-економічної діяльності в Україні.
4. Фактори макрооточення, що супроводжують діяльність підприємств.
5. Визначте роль і необхідність землі як фактору виробництва.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. ЗЕМЛЯ ЯК ОБ'ЄКТ НЕРУХОМОСТІ ТА ЗАСІБ ВИРОБНИЦТВА

Тема 5. Організація обліку й внутрігосподарського контролю діяльності підприємства

Сутність бухгалтерського обліку. Спосіб подвійного запису у бухгалтерському обліку. Активні і пасивні рахунки. Сутність понять контролю і аудиту. Фінансовий контроль на макро і мікрорівні. Внутрішньогосподарський контроль. Внутрішній аудит як складова системи внутрішньогосподарського контролю.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися з поняттями обліку й внутрігосподарського контролю діяльності підприємства.

Література [3; 9; 10; 17].

Тема 6. Методичні засади складання і ведення фінансової звітності

Сутність звітності підприємства та її складових елементів. Баланс. Звіт про фінансові результати. Звіт про власний капітал. Примітки до звітів. Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів - інвесторів, власників, керівництва підприємством, банків, постачальників та інших кредиторів, замовників, працівників підприємства, органів державного управління. Призначення основних компонентів фінансової звітності.

Завдання для самостійної роботи (4 год). Ознайомитися з методичними засадами складання і ведення фінансової звітності.

Література [17; 18; 19].

Тема 7. Перелік і сутність показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства

Сутність основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства. Прибуток як абсолютний показник прибутковості фінансово-економічної діяльності. Дохід. Витрати. Собівартість: визначення, зміст. Порядок визначення, особливості застосування показника рівень рентабельності як відносного показника прибутковості фінансово-економічної діяльності. Рентабельність діяльності підприємства. Рентабельність операційних витрат підприємства. Рентабельність продукції підприємства. Рентабельність виробу (виду робіт, послуг).

Завдання для самостійної роботи (4 год). Ознайомитися із сутністю основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства.

Література [19; 20; 25].

Тема 8. Грошові безготівкові і готівкові розрахунки

Зміст і принципи розрахунків підприємства з контрагентами. Розрахунки за товарними і нетоварними операціями. Форми безготівкових розрахунків. Платіжне дорученнями. Платіжна вимога-дорученнями. Розрахунковий чек. Акредитив. Платіжна вимога. Вексель. Організація роботи підприємств із безготівковими розрахунками. Розрахунки готівкою.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися із організацією роботи підприємств із безготівковими розрахунками.

Література [13; 14].

Тема 9. Оцінка земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України

Сутність поняття «земельна ділянка» і її особливості, як засобу виробництва. Документи нормативно-правового регулювання оцінки земельних ділянок в Україні. Принципи землеоціночної діяльності.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися із труднощами, які виникають при оцінці земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України.

Література [7; 8].

Тема 10. Методи грошової оцінки земель

Основні методи грошової оцінки земель. Бонітування ґрунтів. Економічна оцінка земель. Нормативна та експертна грошова оцінка. Порядок документообігу за результатами оцінки. Особливості застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України. Капіталізація чистого операційного або рентного доходу. Зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок. Врахування витрат на земельні поліпшення або спорудження об'єктів нерухомого майна на земельній ділянці.

Завдання для самостійної роботи (5 год). Ознайомитися із особливостями застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України.

Література [7; 8; 11; 12].

ТИПОВЕ ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 2

1. Сутність бухгалтерського обліку.
2. Собівартість: визначення, зміст.
3. Зміст і принципи розрахунків підприємства з контрагентами.
4. Форми безготівкових розрахунків.
5. Грошова оцінка земельних ділянок (нормативна та експертна оцінка).

ПРАКТИЧНИЙ КУРС

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Обґрунтування змісту фінансово-економічної діяльності. Визначення ролі підприємства як суб'єкту фінансово-економічної діяльності

Мета заняття – набуття навичок аналітичної оцінки важливості й необхідності фінансово-економічної діяльності підприємств.

Завдання:

- 1) проаналізувати визначення фінансово-економічної діяльності, дати пояснення основним напрямкам цієї діяльності;
- 2) обґрунтувати роль підприємства, як суб'єкта фінансово-економічної діяльності.

Порядок виконання:

- ознайомитися з існуючим визначенням економічного поняття «фінансово-економічна діяльність»;
- вивчити нормативно-правові акти, що регламентують порядок здійснення фінансово-економічної діяльності. Дати оцінку нормативно-правовому полю фінансово-економічної діяльності, визначити які риси йому притаманні (постійність і незмінність, або мінливість і непередбачуваність);
- перелічити відомі класифікаційні групи підприємств України, навести приклади існуючих організаційно-правових форм підприємств;
- навести власні пропозиції з оптимізації та поліпшення основних напрямів діяльності вітчизняних підприємств;

Питання для самоперевірки знань:

- 1) У чому полягають сутність, необхідність і особливості здійснення фінансово-економічної діяльності підприємств України.
- 2) Охарактеризувати нормативно-правове регулювання фінансово-економічної діяльності в Україні.
- 3) Навести перелік й обґрунтувати класифікаційні види підприємств в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу

Мета заняття – набуття знань щодо особливостей фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.

Завдання:

- 1) проаналізувати особливості створення і ліквідації підприємництва різних форм організації бізнесу;
- 2) вивчити особливості фінансування та формування керівних органів суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.

Порядок виконання:

- Ознайомитись з особливостями фінансової діяльності господарських товариств (АТ, ПАТ, ПрАТ, ТзОВ, товариств з повною і додатковою відповідальністю, командитних товариств);
- Вивчити особливості фінансової діяльності ПФГ венчурних і ріелтерських підприємств;
- Проаналізувати особливості фінансової діяльності державних підприємств;
- Ознайомитись з фінансовими нормативами діяльності кооперативів і кредитних спілок та їх об'єднань;
- Вивчити фінансову діяльність суб'єктів малого бізнесу в Україні та країнах ЄС.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Назвіть керівні органи акціонерних товариств;
- 2) У чому полягає принципова різниця між ПАТ і ПрАТ?
- 3) Назвіть спільні і відмінні риси між кооперативами і кредитними спілками;
- 4) У чому полягають труднощі фінансування державних підприємств у сучасних умовах в Україні?
- 5) Який досвід, на вашу думку, слід запозичити Україні від країн ЄС у сприянні малого бізнесу?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Оцінка характеру й ступеня впливу факторів макрооточення, мезосередовища і внутрішніх факторів на фінансово-економічну діяльність підприємств

Мета заняття – набуття навичок виявлення і аналізу факторів зовнішнього середовища організації.

Завдання:

- 1) проаналізувати фактори макрооточення, що супроводжують діяльність підприємств;
- 2) оцінити вплив факторів мезооточення та мікрооточення.
- 3) аналітично пояснити, чи здійснюють більший або менший вплив фактори одного з трьох рівнів оточення.

Порядок виконання:

1. Здійснити групування наведених нижче факторів до трьох рівнів оточення підприємства, відповідно: макро-, мезо або мікросередовища. Пояснити виконане групування.

- соціальне й демографічне становище в суспільстві;
- характер державної інноваційної політики;
- стан нормативно-законодавчого поля;
- характер бюджетної та податкової політики;
- стан, тенденції розвитку міжнародних економічних відносин;
- інвестиційна привабливість економіки;
- ступінь правової культури населення і наявність змін суспільних цінностей образу, стилю життя;
- тенденції екологічних змін навколо підприємства; діяльність екологічних організацій;

- рівень стимулювання технічного прогресу в суспільстві;
- характер взаємовідносин і впливу міжнародних інституцій на економіку країни.

2. Навести фактори трьох рівнів оточення для підприємства, яке здійснює:

- геологорозвідувальні роботи;
- будівельну діяльність;
- банківську діяльність;
- торговельну діяльність;
- діяльність із соціальної підтримки населення.

Питання для самоперевірки знань:

1) Навести визначення макрооточення, як одного з рівнів оточення фінансово-економічної діяльності підприємства.

2) Визначити сутність мезо- і мікрооточення, як рівнів оточення фінансово-економічної діяльності підприємства.

3) Обґрунтувати залежність діяльності підприємства від факторів оточення. Навести найбільш поширені для діяльності підприємств України фактори оточення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Оцінка напрямів впливу держави на фінансово-економічну діяльність підприємств в Україні

Мета заняття – набуття навичок аналітичної оцінки необхідності й важливості впливу держави на фінансово-економічну діяльність підприємств в Україні.

Завдання:

- 1) Пояснити основні засади здійснення державою регуляторної політики.
- 2) Дати оцінку ефективності роботи регуляторних органів та їх впливу на фінансово-економічну діяльність підприємств.
- 3) Перелічити основні напрямки регулюючого впливу держави.
- 4) Пояснити відмінність між державним замовленням, ліцензуванням, патентуванням, сертифікацією, стандартизацією, регулюванням цін і тарифів, наданням інвестиційних, податкових пільг, дотацій, компенсацій, цільових інновацій і субсидій, – як основними напрямками регулюючого впливу держави.

Порядок виконання:

- навести й проаналізувати визначення економічних термінів «регуляторна політика», «регуляторні органи» і «регуляторна діяльність»;
- навести приклади реального впливу держави засобами регуляторної політики на діяльність підприємств;
- перелічити на прикладі підприємств (організацій, установ) м. Ужгорода, на яких використовується державне замовлення;
- проаналізувати, в яких сферах повсякденного життя зіткнулися з необхідністю ліцензування, патентування або сертифікації;
- назвати 5 підприємств Закарпатської області, де виготовляють ліцензовану продукцію;

- навести приклади, в яких сферах діяльності підприємств (окрім, надання житлово-комунальних послуг) застосовується регулюванням цін та тарифів з боку держави.

- навести приклади надання інвестиційних і податкових пільг.

Питання для самоперевірки знань:

1) У чому полягає важливість і необхідність діяльності регуляторних органів, їх впливу на фінансово-економічну діяльність підприємств.

2) Навести перелік напрямів регулюючого впливу держави.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Аналіз ресурсів (факторів виробництва), які підприємство використовує у фінансово-економічній діяльності. Оцінка особливостей формування основних видів ресурсів у сучасних умовах

Мета заняття – набуття навичок оцінки важливості й необхідності ресурсів у діяльності підприємства.

Завдання:

1) Проаналізувати основні види ресурсів (факторів виробництва).

2) Дати оцінку ролі й необхідності ресурсу землі в діяльності підприємств.

3) Визначити вплив праці, капіталу й підприємництва в діяльності підприємства.

4) Обґрунтувати причини появи в новому тисячолітті нового ресурсу – інформації.

Порядок виконання:

- дати визначення факторам (ресурсам) виробництва, які становлять базу здійснення фінансово-економічної діяльності підприємства;

- дати відповідь на тестові запитання:

1. На наведене запитання вибрати декілька правильних відповідей.

Обведіть літеру:

А	Б	В	Г	Д
якщо правильне тільки 1,3,4,5,7	якщо правильне тільки 2,3,4,7,8	якщо правильне тільки 1,2,4,7,8	якщо правильне тільки 2,5,6,8,9	якщо усе правильне

До ресурсів (факторів виробництва), які кожне підприємство використовує у своїй фінансово-економічній діяльності, відносяться:

1. Надзвичайні ресурси.

2. Праця.

3. Космічні ресурси.

4. Політичні ресурси.

5. Підприємництво.

6. Капітал.

7. Військові ресурси.

8. Земля.

9. Інформація.

2. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____», виступаючи ресурсом (фактором виробництва), вміщує всі природні блага, які можуть бути використані у виробничій діяльності підприємства».

3. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____», як ресурс (фактор виробництва), охоплює людські ресурси: фізичні й розумові можливості, професійний рівень, а також науковий потенціал».

4. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____», як ресурс (фактор виробництва), являє собою майно, яке належить власникам підприємства і використовується ними у процесі фінансово-економічної діяльності».

5. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____», як ресурс (фактор виробництва), – це ініціативна самостійна діяльність громадян, їх об'єднань, що спрямована на отримання прибутку і здійснювана на свій ризик і під майнову відповідальність».

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Сформулювати зміст поняття «ресурси (фактори виробництва)», які підприємство використовує у фінансово-економічної діяльності;
- 2) Обґрунтувати важливість і необхідність ресурсу землі, праці, капіталу, підприємництва та інформації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Основні фонди підприємства – як матеріальний ресурс фінансово-економічної діяльності підприємства

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з оцінки важливості, необхідності і ефективності використання основних фондів підприємства.

Завдання:

- 1) Вивчити сутність і нормативне регулювання вимог до основних фондів підприємства.
- 2) Дати оцінку існуючим класифікаційним групам основних фондів.
- 3) Вивчити порядок визначення середньорічної вартості основних фондів.
- 4) Проаналізувати й співставити методи нарахування розміру амортизації основних фондів.

Порядок виконання:

- навести визначення економічної категорії «основні фонди» згідно із законодавством України;
- перелічити класифікаційні ознаки групування основних фондів підприємства. Відповісти на питання тестового контролю:

1. Зробіть правильний вибір із запропонованого переліку.

Залежно від участі у процесі виробництва основні фонди бувають таких видів, як:

- а) активні й пасивні;
- б) група I, група II, група III, група IV;
- в) виробничі й невиробничі;
- г) правильної відповіді немає.

2. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Залежно від виду або технологічної класифікації основні фонди бувають таких видів:

- а) група I, група II, група III, група IV;
- б) активні й пасивні;
- в) виробничі й невиробничі;
- г) земельні ділянки, будинки й споруди, транспортні засоби, обчислювальна техніка.

3. Зробіть правильний вибір із запропонованого переліку.

Залежно від ступеня участі у виробничому процесі основні фонди бувають таких видів:

- а) активні та пасивні;
- б) група I, група II, група III, група IV;
- в) земельні ділянки, будинки й споруди, транспортні засоби, обчислювальна техніка;
- г) правильної відповіді немає

4. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

У розрізі груп (з метою нарахування амортизації) основні фонди бувають таких видів:

- а) земельні ділянки, будинки й споруди, транспортні засоби, обчислювальна техніка;
- б) активні й пасивні;
- в) виробничі й невиробничі;
- г) група I, група II, група III, група IV.

5. Чи правильне наведене твердження:

«Виробничі основні фонди функціонують у сфері матеріального виробництва й переносять свою вартість на продукцію, що виготовляється, частинами, поступово піддаючись зносу»:

- а) правильно
- б) неправильно.

6. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«До _____ основних фондів відносяться будинки й споруди, такі як житлові будинки, дитячі й спортивні заклади, які функціонують з метою задоволення культурно-побутових потреб персоналу підприємства».

7. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ частина основних фондів безпосередньо бере участь у процесі виробництва і включає машини, механізми, технологічний транспорт, виробниче устаткування та інструмент».

8. Зробіть правильний вибір із запропонованого переліку.

Частина основних фондів, яка створює умови для здійснення виробничого процесу, але сама безпосередньо не бере у ньому участі (будівлі й споруди, тощо), має назву:

- а) активної частини;
- б) пасивної частини;
- в) активно-пасивної частини;
- г) позафункціональної частини.

9. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«До _____ групи основних фондів відносяться будівлі, споруди, їх структурні компоненти й передавальні пристрої».

10. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«До _____ групи основних фондів відносяться інші основні фонди, які не ввійшли до складу I і II груп основних фондів».

11. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«До _____ групи основних фондів відносяться автотранспорт, побутові, електронні, оптичні, електромеханічні інструменти, офісне обладнання».

12. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«До _____ групи основних фондів відносяться ЕОМ, інші машини для автоматичної обробки інформації, їх програмне забезпечення, пов'язані із ними засоби зчитування чи друку інформації, інші інформаційні системи, телефони, в тому числі стільникові».

- навести формулу розрахунку й розраховувати середньорічної вартості основних фондів;
- дати визначення зносу та амортизації основних фондів;
- проаналізувати відомі методи нарахування амортизації основних фондів підприємства;
- здійснити й обґрунтувати розрахунки й необхідні визначити показники.

Розв'яжіть задачі

1. Вартість основних фондів підприємства на початок періоду 1 650 грн. Вартість введених 1 квітня основних фондів - 200 грн. Вартість основних фондів, які вибули 1 березня - 100 грн. Яка середньорічна вартість усіх основних фондів підприємства.

2. Вартість основних фондів підприємства складає:

Період	Вартість основних фондів, тис. грн.				
	На початок кварталу	Введено	Вибуло	На кінець кварталу	Середньоквартальна
I квартал	4 700	120	40		
II квартал		50	20		
III квартал		300	170		
IV квартал		240	120		
Рік	–				

Яка вартість основних фондів і середньоквартальна їх вартість на кінець року?

3. Визначити розмір необхідного показника.

Первісна вартість об'єкта основних фондів становить 8 000 грн., ліквідаційна вартість – 500 грн., термін експлуатації – 5 років.

Визначити розмір річної амортизації згідно з прямолінійним методом нарахування амортизації.

4. Первісна вартість об'єкта основних фондів становить 10 000 грн., ліквідаційна вартість – 500 грн., термін експлуатації – 5 років.

Визначити розмір амортизації, зносу і залишкової вартості об'єкта за перший рік експлуатації згідно з кумулятивним методом нарахування амортизації.

5. Первісна вартість об'єкта основних фондів становить 3 200 грн., ліквідаційна вартість – 400 грн., термін експлуатації – 1 рік.

Запланований обсяг виробництва: 1-й квартал – 140 виробів; 2-й квартал – 130 виробів; 3-й квартал – 126 виробів; 4-й квартал – 120 виробів.

Згідно з методом одиниці продукції (як одного з методів нарахування амортизації) визначити квартальний розмір амортизації складатиме у кожному кварталі відповідно.

Питання для самоперевірки знань:

1) Обґрунтувати важливість і необхідність основних фондів, як матеріального ресурсу фінансово-економічної діяльності підприємства;

3) Розкрити порядок розрахунку середньорічної вартості основних фондів, розрахунку розміру амортизації основних фондів різними методами нарахування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Оцінка значення обігових активів у фінансово-економічній діяльності.

Вивчення особливостей фінансових і трудових ресурсів підприємства

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з аналізу обігових активів, фінансових та трудових ресурсів у діяльності підприємств.

Завдання:

1) Вивчити сутність і порядок розрахунку показників обігових активів підприємства.

2) Дослідити засади функціонування фінансових і трудових ресурсів підприємства.

Порядок виконання:

- вивчити сутність обігових активів підприємства;
- проаналізувати склад обігових активів, проаналізувати склад оборотних фондів і фондів обігу;
- навести приклади відмінностей складу обігових коштів залежно від сфери фінансово-економічної діяльності підприємства;
- визначити, які саме показники ефективності використання обігових коштів наведено нижче:

?	$K_{OB} = \frac{ВирРеал}{O_B K}$	Характеризує кількість оборотів оборотних коштів за аналізований період
?	$T_{1OB} = \frac{T}{K_{OB}}$	Відображає час (у днях), протягом якого обігові кошти можуть обернутися один раз
?	$K_{зав.} = \frac{O_B K}{ВирРеал}$	Визначає суму оборотних коштів, яка необхідна для виробництва однієї гривні продукції

- визначити сутність фінансових ресурсів підприємства, їх ролі у фінансово-економічній діяльності;
- дати визначення трудовим ресурсам; відповісти на запитання тестового контролю:

1. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ ресурси являють собою частину працездатного населення, яке за своїми віковими, фізичними й освітніми даними відповідає тій чи іншій сфері діяльності».

2. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Персонал – це:

- а) частина працездатного населення, яке за своїми віковими, фізичними й освітніми даними відповідає тій чи іншій сфері діяльності;
- б) робітники, які займаються інженерно-технічними, економічними, іншими видами діяльності, наприклад, інженери, адміністратори;
- в) сукупність постійних робітників, які отримали необхідну професійну підготовку і (або) мають досвід практичної діяльності;
- г) правильної відповіді немає.

3. Перелічити не менше чотирьох категорій робітників підприємства.

4. Чи правильне наведене твердження:

«Персонал підприємства класифікується за професіями, спеціальностями і кваліфікацією»:

- а) правильно б) неправильно.

- здійснити й обґрунтувати розрахунки і необхідні визначити показники:

Виручка від реалізації продукції підприємства за період два квартали (90 днів) складає 8 532 грн. Середньорічна вартість оборотних коштів за той же період дорівнює 1 332 грн. Розмір коефіцієнта оборотності, тривалості одного обороту й коефіцієнта завантаження складатиме, відповідно:

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Дати пояснення сутності обігових активів, пояснити механізм їх функціонування і впливу на результати діяльності;
- 2) Обґрунтувати особливості фінансових і трудових ресурсів підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Визначення сутності й важливості показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з аналізу важливості, показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємств.

Завдання:

- 1) Вивчити основні показники кінцевих фінансових результатів підприємства.
- 2) Оцінити порядок розрахунку й особливості впливу показників результативності на фінансово-економічну діяльність підприємства.

Порядок виконання:

- навести перелік показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства;
- відповісти на запитання тестового контролю:

1. Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Відносним показником прибутковості фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства виступає показник рівень _____. У свою чергу, абсолютним показником прибутковості фінансово-економічної діяльності підприємства є _____».

2. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Собівартість являє собою:

- а) абсолютний вимір загального обсягу зношеності фондів підприємства;
- б) показник-вимірник швидкості обігу оборотних коштів підприємства;
- в) грошовий вимір витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт, послуг);
- г) один з ресурсів (факторів виробництва).

3. Чи правильне наведене твердження:

«До складу собівартості включаються витрати на виробництво, обслуговування виробничого процесу, на збут продукції, дослідження ринку, тощо»:

- а) правильно б) неправильно

4. На наведене запитання вибрати декілька правильних відповідей.

Обведіть літеру:

А	Б	В	Г	Д
якщо правильне тільки 1, 2	якщо правильне тільки 2, 4	якщо правильне тільки 3, 5	якщо правильне тільки 1, 5	якщо усе правильне

Прибуток підприємства – це:

1. Фактичне відображення ефективності відшкодування зносу основних фондів підприємства.
2. Частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробництво й комерційну діяльність підприємства.
3. Загальний показник ступеня ризикованості виконуваної підприємством фінансово-економічної діяльності.
4. Головна мета фінансово-економічної діяльності підприємства та її основний показник.
5. Сукупний показник усіх здійснених підприємством витрат.

- підготуйте доповіді на наступні теми:

1. Платежі з прибутку підприємства до державного бюджету.
2. Використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.
3. Контроль фінансової служби підприємства за прибутковістю і рентабельністю.
4. Підприємство і державна податкова служба.
5. Суть і функції податку на додану вартість
6. Суть і функції акцизного збору

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Пояснити сутність основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства;
- 2) Розкрити порядок визначення, особливості застосування показника рівня рентабельності як відносного показника прибутковості фінансово-економічної діяльності;
- 3) Визначити зміст, важливість у діяльності підприємств прибутку. Визначення за постулатами економіки й бухгалтерського обліку.
- 4) Обґрунтувати сутність економічної категорії «собівартість», порядок її визначення. Перелічити основні класифікаційні групи витрат діяльності підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Земля як об'єкт нерухомості й засіб виробництва

Мета заняття – набуття вмінь та навичок із проведення діяльності з оцінки земельних ділянок згідно з вимогами законодавства України.

Завдання:

- 1) Вивчити категоріальний апарат, пов'язаний з оцінкою земельних ділянок в Україні.
- 2) Оцінити відомі методи оцінки земель і порядок документообігу за результатами оцінки.

Порядок виконання:

- навести визначення сутності поняття «земельна ділянка» й перерахувати притаманні їй певні особливості, як засобу виробництва;
- перелічити основні документи нормативно-правового регулювання оцінки земельних ділянок в Україні;
- сформулювати принципи, на яких базується землеоціночна діяльність;
- розкрити сутність, надати порівняльну характеристику трьом видам оцінки земельних ділянок в Україні: бонітування ґрунтів; економічна оцінка земель; грошова оцінка земельних ділянок (яка, в свою чергу, поділяється на нормативну й експертну оцінки);
- відповісти на запитання тестового контролю:

1. Виберіть одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь.

Земля як специфічний засіб виробництва має певні особливості, що впливають на оцінку її вартості:

- а) земля не є результатом попередньої праці й просторово обмежена;
- б) земля не є результатом попередньої праці, просторово обмежена й має незмінне місце розташування;
- в) земля не є результатом попередньої праці, просторово обмежена, має незмінне місце розташування і не замінюється іншими засобами виробництва;
- г) земля не є результатом попередньої праці, просторово обмежена, має незмінне місце розташування, не замінюється іншими засобами виробництва й територіально різноякісна.

2. Чи правильне наведене твердження:

«Відповідно до Закону України «Про оцінку земель» оцінка земель здійснюється відповідно до принципів законності, єдності методологічного простору, доступності використання даних з оцінки та рівності перед законом суб'єктів оціночної діяльності»:

- а) правильно б) неправильно

3. Установити відповідність у вигляді комбінації цифр і букв.

Види оцінки земельних ділянок.

<u>Перелік</u>	<u>Відношення до видів оцінки</u>
1) визначення капіталізованого рентного доходу із земельної ділянки, визначеного за встановленими і затвердженими нормативами;	А) Відноситься до видів грошової оцінки; В) Представ-
2) представляє собою порівняльну оцінку якості ґрунтів за їх основними природними властивостями, що мають сталий характер і суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур,	

<p>вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах;</p> <p>3) оцінка землі як природного ресурсу і засобу виробництва у сільському й лісовому господарствах і як просторового базису за показниками продуктивності земель, ефективності їх використання й доходності з одиниці площі;</p> <p>4) визначення вартості земельної ділянки із застосуванням сукупності підходів, методів та оціночних процедур, що забезпечують збір і аналіз даних, проведення розрахунків й оформлення результатів у вигляді звіту.</p>	<p>ляє собою економічну оцінку;</p> <p>С) Являє собою бонітування ґрунтів (як вид оцінки).</p>
---	--

Відповіді записують у такому вигляді (приклад): А) – 1), 3); В) – 2), 4).

4. Виберіть одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь.

Нормативна грошова оцінка земельних ділянок несільськогосподарського призначення включає в себе моделі оцінки земель:

- а) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики;
- б) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- в) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення, а також водного фонду;
- г) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, водного фонду;
- д) промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, земель природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, водного й лісового фонду.

5. Установити відповідність у вигляді комбінації цифр і букв.

Перелік моделей експертної грошової оцінки земельних ділянок.

<u>Перелік</u>	<u>Відношення до моделей</u>
<p>1) прогнозна модель;</p> <p>2) надзвичайна й дохідна модель;</p> <p>3) капіталізації чистого доходу;</p> <p>4) транспортна модель;</p> <p>5) співставлення цін продажу (оренди) аналогічних об'єктів;</p> <p>6) ґрунтова модель;</p> <p>7) врахування витрат на земельні поліпшення.</p>	<p>А) Відноситься до моделей експертної грошової оцінки;</p> <p>В) Не відноситься до моделей експертної грошової оцінки.</p>

Відповіді записують у такому вигляді (приклад): А) – 1), 3); В) – 2), 4).

6. Позначте правильну відповідь.

До основних напрямів державного регулювання у сфері оцінки земель можна віднести: забезпечення об'єктивності й законності проведення оцінки земель;

впровадження у практику оціночної діяльності міжнародних норм та правил; створення конкурентного середовища для суб'єктів оціночної діяльності у сфері оцінки земель та ін.:

а) вірно б) невірно

- підготувати доповіді на теми:

1. Здійснення експертної грошової оцінки земельних ділянок методом капіталізації чистого операційного або рентного доходу;
2. Здійснення експертної грошової оцінки земельних ділянок методом зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок;
3. Здійснення експертної грошової оцінки земельних ділянок методом врахування витрат на земельні поліпшення або спорудження об'єктів нерухомого майна на земельній ділянці.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Обґрунтувати необхідність та особливості оцінки земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України;
- 2) Перелічити основні методи грошової оцінки земель;
- 3) Пояснити порядок застосування і необхідний документообіг нормативної грошової оцінки земельних ділянок;
- 4) Пояснити особливості застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України.

ПРИКЛАДИ ТЕСТ-ЗАВДАНЬ ДО ТЕМ КУРСУ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ»

1. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Фінансово-економічна діяльність представляє собою:

- а) діяльність з накладання штрафних санкцій на суб'єкти господарювання;
- б) діяльність з ліквідації підприємства у зв'язку із процедурою банкрутства;
- в) господарські процеси підприємств, а також кінцеві результати їх діяльності, які формуються під впливом діючих ринкових законів та інших факторів;
- г) вірної відповіді немає.

2. Зробіть правильний вибір з наведеного переліку.

До основних напрямів здійснення державою впливу на фінансово-економічну діяльність підприємств відносяться:

- а) введення надзвичайно жорстких податкових нормативно-законодавчих актів;
- б) структурно-галузева, інвестиційна, амортизаційна, цінова та інші політики;
- в) здійснення постійних науково-дослідних робіт у сфері космічних технологій;
- г) вірної відповіді немає.

3. Чи правильне наведене твердження:

«Регуляторна політика – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських, адміністративних відносин між владою і суб'єктами господарювання, а також зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання»:

- а) правильно б) неправильно

4. Зробіть правильний вибір з наведеного переліку.

До основних напрямів здійснення державою регулюючого впливу на фінансово-економічну діяльність суб'єктів господарювання відносяться:

- а) введення надзвичайно податкових нормативно-законодавчих актів;
- б) обмеження вільних розрахунків між підприємствами;
- в) державне замовлення, ліцензування, патентування, сертифікація, стандартизація, тощо;
- г) правильної відповіді немає.

5. Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Державне замовлення як один з напрямів регулюючого впливу держави на фінансово-економічну діяльність суб'єктів господарювання, можна охарактеризувати наступним чином:

- а) діяльність, пов'язана з проведенням землепорядних та земле оціночних робіт;
- б) діяльність з виробництва дисків для лазерних систем зчитування;

- в) діяльність з надання послуг з перевезення пасажирів, вантажів повітряним, річковим, морським, автомобільним та залізничним транспортом;
- г) діяльність з формування на договірній (контрактній) основі складу та обсягів продукції (робіт, послуг), необхідної для державних потреб.

ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ НА ЗАЛІК

1. Поясніть сутність, необхідність і особливості здійснення фінансово-економічної діяльності.
2. Підприємство у сфері фінансово-правових відносин. Принципи функціонування і обов'язки.
3. Назвіть і охарактеризуйте основні види, сутність і механізми функціонування підприємства.
4. Класифікуйте види корпоративних об'єднань за організаційною формою.
5. Фінансова діяльність фізичних осіб.
6. Поясніть сутність та охарактеризуйте види господарських товариств.
7. Критерії та чинники вибору форми організації бізнесу.
8. Об'єкти цивільно-правових та фінансово-правових відносин у сфері фінансової діяльності.
9. Нормативно-правове регулювання фінансово-економічної діяльності в Україні.
10. Фактори макрооточення, що супроводжують діяльність підприємств.
11. Вплив факторів мезооточення та мікрооточення.
12. Дайте визначення категорії «регуляторна політика» та охарактеризуйте її вплив на фінансово-економічну діяльність підприємств.
13. Охарактеризуйте основні напрями регуляторної політики держави.
14. Дайте визначення поняттю ресурсів, факторів виробництва, які використовують підприємства.
15. Визначте роль і необхідність землі як фактору виробництва.
16. Основні фонди, сутність та вплив на результати діяльності.
17. Дайте визначення амортизації основних засобів та охарактеризуйте її основні методи.
18. Обігові активи сутність та вплив на результати діяльності.
19. Охарактеризуйте фінансові і трудові ресурси підприємства.
20. Поясніть роль і важливість інформації і фінансово-економічній діяльності підприємств, як фактору виробництва.
21. Сутність бухгалтерського обліку.
22. Сутність понять контролю і аудиту.
23. Сутність звітності підприємства та її складових елементів.
24. Сутність основних показників результативності фінансово-економічної діяльності підприємства.
25. Прибуток як абсолютний показник прибутковості фінансово-економічної діяльності.
26. Собівартість: визначення, зміст.
27. Порядок визначення, особливості застосування показника рівень рентабельності як відносного показника прибутковості фінансово-економічної діяльності
28. Зміст і принципи розрахунків підприємства з контрагентами.

29. Форми безготівкових розрахунків.
30. Організація роботи підприємств із безготівковими розрахунками.
31. Особливості розрахунків готівкою.
32. Платежі з прибутку підприємства до державного бюджету.
33. Використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.
34. Контроль фінансової служби підприємства за прибутковістю і рентабельністю.
35. Підприємство і державна податкова служба.
36. Суть і функції податку на додану вартість
37. Суть і функції акцизного збору
38. Сутність поняття «земельна ділянка» і її особливості, як засобу виробництва.
39. Документи нормативно-правового регулювання оцінки земельних ділянок в Україні. Принципи землеоціночної діяльності.
40. Охарактеризуйте бонітування ґрунтів як метод грошової оцінки земель.
41. Особливості економічної оцінки земель.
42. Грошова оцінка земельних ділянок (нормативна та експертна оцінка).
43. Характеристика порядку документообігу за результатами оцінки земель.
44. Особливості застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні джерела:

1. Господарський Кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – 458 с.
2. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – 302 с.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996–XIV із змінами та доповненнями: станом на 09.02.2006р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – №40, ст. 365.
4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» від 14.09.2006р. №140-V: станом на 3.11.2006р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – №44. – С.1462.
5. Закон України «Про підприємства в Україні» №887-XII від 27.03.1991р. із змінами та доповненнями: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Закон України «Про господарські товариства» №1576-XII від 19.09.1991р. із змінами і доповненнями: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про оцінку земель» від 11 грудня 2003р. №1378-IV // Урядовий кур'єр. – 2004. – №5. – С. 13-14.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок» від 11 жовтня 2002р. №1531 // Харків: ХЦНТІ, 2003. – С.102-109.
9. Інструкція про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. № 291, із змін та доп. від 09.12.2002р. №1012, від 12.12.2003р. №671, від 24.09.2004р. №591 та від

20.10.2005р. №717 // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – №7 (139). – С.13-96.

10. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. № 87, із змінами та доповненнями // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – №84 (751). – С.30-32.

11. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах «Про затвердження методичних рекомендацій з експертної грошової оцінки земельних ділянок» від 12 листопада 1998 р. № 118 // Харків, ХЦНТІ, 1999. – С.5-10.

12. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах, Міністерства аграрної політики, Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства «Про порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів)» від 27 січня 2006 р. № 19/16/22/11/17/12 // Харків, ХЦНТІ, 2006. – С.44-53.

13. О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова - Фінансова діяльність підприємства 2 ге видання. – К.: Либідь, 2003

14. О.М. Кравчук, В.П. Лещук – Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва – навч. Посібник, - К.: Центр учбової літератури – 2010

15. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку. – К.: Вид-во КДТЕУ, 2000. – 692с.

16. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия. – Москва, 2002. – 234 с.

17. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність Україні: Навчально-практичний посібник. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-КЛУБ», 2001. – 832 с.

18. Качала М.В. Фінансова звітність підприємств та організацій за національними Положеннями (Стандартами) бухгалтерського обліку. – Харків: Рубікон, 2000. – 224с.

19. Любушин Н.П., Лешева В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия / Под ред. проф. Н.П. Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 471с.

Додаткові джерела:

20. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики підприємств: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004. – 180с.

21. Економіка підприємства: Підручник. В 2 т./ За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: Вид.-во «Хвиля-Прес», Донецьк, 1995. – 400с.

22. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посібник. – К.:Знання, КОО, 2002. – 400с.

23. Кузин Б. Методы и модели управления фирмой. Учебник. – СПб.: Питер, 2001. – 432с.

24. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000/ Перекл. з англ. За ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 736 с.

24. Справжній бухоблік. – Харків: Фактор, 2005. – 1072с.

25. Управление финансовой деятельностью предприятия: Справочник / Под общ. ред. М.И. Ткачук. – Мн.: ООО «Мисанта», 1995. – 248 с.